

FYRA FALL

Lärrarhandledning

I övningen Fyra fall får eleverna fördjupa sig i några exempel där personer har blivit utsatta för brott mot sina grundläggande fri- och rättigheter. Syftet är att eleverna ska utveckla kunskaper om mänskliga rättigheter och hur staten kan kränka dessa på olika sätt.

Övningen har också en tydlig koppling till läroplanen eftersom elevernas får belysa ämnet ur såväl ett etiskt som ett internationellt perspektiv.

UTGÅNGSPUNKTER

I övningen får eleverna fördjupa sig i enskilda fall, för att sedan sammanställa informationen i en matris. Fallen ger exempel på brott mot de mänskliga rättigheterna från olika delar av världen, med viss variation på temat. Informationen i matrisen blir en utgångspunkt för vidare diskussioner om mänskliga rättigheter.

GENOMFÖRANDE

Dela in klassen i grupper (fyra per grupp). Varje grupp får en uppgiftsbeskrivning, en matris och fyra fall. De delar upp fallen mellan sig, läser enskilt och presenterar därefter sitt fall inför de andra i gruppen.

Efter presentationen sammanfattar de informationen i den bifogade matrisen. Matrisen blir en utgångspunkt för komparation och diskussion. När de har svarat på frågorna vad, varför och var, ska de gemensamt undersöka vilka brott mot de mänskliga rättigheterna som har begåtts.

När matrisen är ifylld, diskuterar eleverna följande frågeställningar:

- Finns det några likheter mellan vad som hänt Aigul, Noura, Marielle och Aser? I så fall vad?
- På vilka sätt har Aigul, Noura, Marielle och Aser blivit felaktigt behandlade av staten i sina länder?
- Vilka konsekvenser tror ni begränsningar av människors fri- och rättigheter kan få för ett samhälle och dess utveckling?
- Det finns många länder i världen där människors rättigheter kränks. Vad kan vi göra för att stödja de människor som lever i sådana samhällen?

AVSLUTNING

Gå igenom matrisen och diskussionsfrågorna i helklass. Ett viktigt syfte med övningen är att fördjupa förståelsen för hur olika lagar och ageranden från statens sida kan begränsa människors fri- och rättigheter. Nedan presenteras några exempel på artiklar från *FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna*, med kopplingar till de olika fallen, som kan vara bra att lyfta i samband med diskussionen:

Aigul Utepova:

”Ingen får godtyckligt anhållas, hållas fängslad eller landsförvisas.”

Artikel 10, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

”Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.”

Artikel 19, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Noura Hussein:

”Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt...”

Artikel 2, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

”Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning.”

”Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria och fulla samtycke.”

Artikel 16.1 och 16.2, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Marielle Franco:

”Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.”

Artikel 3, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

”Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering.”

Artikel 7, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Aser Mohamed:

”Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.”

Artikel 5, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

”Var och en har rätt till verksam hjälp från sitt lands nationella domstolar mot handlingar som kränker hans eller hennes grundläggande rättigheter enligt lag eller författning.”

Artikel 8, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

VARFÖR?

Läroplanen för gymnasieskolan – skolans värdegrund och uppgifter

- ”Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna”
- ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla”
- ”Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse”
- ”Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och skapa en internationell solidaritet”

Centralt innehåll i samhällskunskap 1a1 och 1b

- ”De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.”